

ПОШУКІ НОВАГА

На рэспубліканскай выстаўцы беларускага выяўленчага мастацтва ўпершыню разам з жывапісамі, скульптурамі і графікамі паказваюцца свае творы мастакі прыкладнага жана.

На выстаўцы прадстаўлены вырабы са шкла беларускіх шкловатоваў «Нёман» і імя Дзяржынскага, кераміка Мастацкага фонду БССР і фарфор Мінскага фарфора-фаянсавога заводу.

Адчуваецца новае і свежае, вельмі сучаснае, што выгада адрознівае творы мастакоў-прыкладнікоў ад экспанатаў іншых раздзелаў выстаўкі. Пошукі новага, імкненне надаць рэчам быту прастыя выразныя формы, якія лепш адпавядаюць практычным і эстэтычным запатрабаванням савецкіх людзей, складаюць асноўны напрамак у творчасці прыкладнікоў.

Пошукі новага ў мастакоў двух буйнейшых шкловатоваў Беларусі выяўляюцца перш за ўсё ў тым, што яны працуюць над стварэннем рэчаў масавага ўжытку, а не ўнікальных выстаўчых зораў. Дасертныя сервізы, вазы для кветак і садавіны, прызначаныя для стала і ўпрыгожаныя інтэр'ера, павінны ўвайсці ў штодзёны быт і служыць чалавеку практычна, выхоўваючы яго эстэтычна. Таму мастакі даюць перш за ўсё пра тое, каб вырабы са шкла былі зручнымі ў карыстанні, нескладанымі ў вытворчасці і даступнымі пакупніку. На выстаўцы прадстаўлена вялікая колькасць экспанатаў, якія адпавядаюць гэтым запатрабаванням: дасертны сервіз «Летні» і прыбор для варання, «Халаровыя дончы» мастака шкловатова «Нёман» Л. Мяткавай, прыбор «Народны» мастака таго ж заводу В. Гладкова, дзіцячы прыбор і прыбор для варання «Брусінічкі» Г. Ісавіч. Усе рэчы зроблены з тонкага, бескаляровага шкла, маюць прастыя сучасныя формы, упрыгожаны сціплым арнаментам, які падкрэслівае ігру і бляск шкла.

Становым з'яўляецца імкненне выявіць прыгожасць шкла, зусім не адпавядаючы яго арнаментам. На выстаўцы ёсць вырабы, выкананыя з рознакаляровага шкла. Прыборы для малака мастака шкловатова імя Дзяржынскага А. Абрамавай і для варання, зроблены мастаком таго ж заводу Н. Растворнавай, выкананы з тонкага сіняга шкла. Мастакі шкловатова «Нёман» аддаюць перавагу апаляванаму шкла. Такія прыборы для вадзі В. Мухавера і Г. Ісавіч. Простая форма посуду без дэкарацыі або з незначным прымяненнем яго дае магчымасць паказаць якасць і прыгожасць шкла.

Вялікі поспеху дасягнулі мастакі шкловатова «Нёман» у вырабе посуду з цынкасудфіднага шкла. Прыбор для вадзі В. Мухавера, ваза для кветак «Гарбуз» Л. Мяткавай і дэкаратыўная ваза В. Шыманскага даюць добрыя ўражанні аб дэкаратыўных

магчымасцях цынкасудфіднага шкла. Мастацкая вартасць посуду з гэтага шкла павялічваецца тым, што кожны раз атрымліваецца інашэ афармленне рэчы. Гэта робіць яе непаўторнай, адсутнічае штамп, амаль непаўторны ў творах мастацкай прамысловасці.

Апроч такіх важных якасцей, як зручнасць у карыстанні, прастата выканання і даступнасць масаву пакупніку, твор прыкладнага мастацтва павінен несці ў сабе элементы прыгожасці. Без гэтай якасці рэч траціць права называцца творам мастацтва. Згубіўшы рэчы са шкла, экспанаваныя на выстаўцы, — таксама вынікі пошукаў новага.

Стала папулярнай думка: чым больш аздаблена рэч, чым больш на ёй затрачана дарагіх матэрыялаў, тым яна лепшая, прыгажэйшая. Гэтая думка цалкам абяргаеца вырабамі, прадстаўленымі на выстаўцы. Прыгажосць вырабаў са шкла дасягаецца не вычарнасцю форм і дэкараванням яе. Мастакі знаходзяць выразнасць мастацкага вобраза ў строгіх прапарцыйных рэчах, у стройным слугаванні яе, у межах спалучаючы пластычнае вырашэнне з дэкорам. Яркім прыкладам у гэтых адносінах з'яўляецца прыбор «Бочка» Г. Ісавіч. Графіні і келіхі з дымчастага шкла маюць форму бочкі і кадушак, гэтую форму падкрэслівае лінейная строгая графіка. Умеранае выкарыстанне дэкору характэрна для сучаснага стылю прыкладнага мастацтва.

Л. Мяткава ў прыборы для вадзі з марлітавага і жоўтага шкла зусім адмаўляецца ад дэкарацыі і знаходзіць вобразнае вырашэнне ў проціпаставіцы форм, колеру зана і кубкаў. Форма дэмагані зана вынікае з уласцівасцей самага матэрыялу — ён нагадвае вялікую шкляную кроплю. Яго форма і колер проціпаставілены шырокім неглыбокім жоўтым кубкам. Гэта дае магчымасць мастаку падкрэсліць характэрную кожную рэч, і ў гэты ж час яны з'яўляюцца адзіным цэлым. Іх аб'ядноўвае ўмеца знойдзеная форма, уласцівая толькі шкла. Падобнае вырашэнне дае магчымасць паказаць бліскучы дэкаратыўны матэрыял шкла. Гэтыя якасці мае шмат рэчаў — вазы з чырвонага з крышталам шкла Мухавера і Мяткавай «Наласата», «Сунічка», дэкаратыўная ваза Гладкова «Сеняна», дэкаратыўная ваза «Бутэль» Мяткавай з марлітавага шкла з крышталам і ніткай і іншым.

У гэтым жа напрамку працуюць мастакі пры стварэнні асобных рэчаў з больш даражкага шкла. Прыгожы прыбор для садавіны «Гарох» стварыла А. Абрамава, у якім акружыла мяккай форма рэч падкрэсліваецца дэкорам — бескаляровым графічным кругам на марганцавым фоне. Адлюстраваныя на сценках рэч, яны надаюць ім сваясаблівую прыгажосць. Асабліва ўдалае вырашэнне знайшла Абрамава ў дэкаратыўнай

вазе «Сланечнік» з жоўтага крыштала. На амаль круглай паверхні вазы размешчаны сланечнікі, выкананыя рознымі прыёмамі графічна. Мажорнасць гукаў, выражэнне і святлоснасць дасягаюцца выдатнай чысцінёй крыштала і багатай ігрой графі. Падобнае ж удалае спалучэнне форм, колеру і дэкару знойдзена Мяткавай ў вазе для кветак і для садавіны з зялёнага тоўстага шкла. Высокая форма вазы для кветак характэрна шырокімі вертыкальнымі графікамі, а чужападобная форма посуду для садавіны падкрэсліваецца прамымі і крывымі лініямі, якія надаюць бляск і прыгажосць шкла.

Асобнае месца займаюць на выстаўцы творы са шкла, на якіх нанесены малюнкi. Мухавер прадставіў два дэкаратыўныя блонды «Бічог» і «Залаты валас», вазы «Чалі» і «Лодка», у якіх мастак выяўляе матывы імкнўшыся вырашэнню ў адпаведнасці з сучаснымі патрабаваннямі прыкладнага мастацтва, звязаць адлюстраванне з формай і прызначэннем рэч. Усе вырабы з'яўляюцца безумоўна ўдалымі мастацтва. Выяўленыя элементы вельмі арганічна размяшчаюцца на плоскасці рэчы, розныя прыёмы апрацоўкі не толькі паказваюць якасць шкла, але і дамагаюцца ўспрымаць кампазіцыйнае вырашэнне блон.

Паспяховы выступ на выстаўцы майстар шкловатова «Нёман» С. Багінскі, які паказаў пацы са шкла: «Мяра», «Цюль», «Слон» і «Канчана». Яны являюцца ў сабе элементы народнай шмат і адраджэнне яе ў шкла мае выцяс, які станавіцца фактам. Апроч таго, аўтар здолеў знайсці цікавае вобразнае вырашэнне ў адлюстраванні жывёл, некалькіх ўтвараючы форму, надаючы жывёлам канізм і некалькіх наўнаснасць.

Значную цікавасць маюць творы з крышталам, выкананыя таксама ў адпаведнасці з патрабаваннямі прыкладнага мастацтва. Гэце новае знойдзена як у прастае форме, так і ў строгасці і навіне дэкаратыўнага афармлення крышталам. Замест звычайнага алмазнага грані, ужываюцца шырокая грань і перастаўленыя апрацоўка. Аб'ядноўваюць гэтыя прыёмы дазваляе мастакам дасягнуць выдатных вынікаў. Дэфекты вазы майстра шкловатова імя Дзяржынскага С. Грахоўскага «Хрызантова» і «Шахматная», туалетны прыбор «Снажынка» Мяткавай і ваза для садавіны Ісавіч, дае прыгажосць і прэстэжасць крышталам гучаць мацней у агульным з матэвал паверхняй рэч.

На працягу мінулага года мастакі шкловатова прадставілі над творамі, якія являюцца ў сабе нацыянальнымі беларускімі элементамі. Першы крокі ў гэтай галіне зроблены ўдала. Мастакам шкловатова «Нёман» Мухаверу і Мяткавай удалося вырашыць у шкла посуд, які нагадвае па форме старадаўняе беларускае бытавое

кераміку. Той жа прыём дае магчымасць ствараць на заводзе ў масавай колькасці нацыянальныя сувеніры са шкла — невялікіх разнастайных посуд, які паўтарае па форме народную кераміку.

Першае выступленне мастакоў шкляной прамысловасці на рэспубліканскай выстаўцы, безумоўна, можна лічыць ўдалым. Становым з'яўляецца шырокае выкарыстанне багацейшых магчымасцей шкла, імкненне да стварэння прастых, прыгожых і выразных рэчаў, якія адпавядаюць новаму сучаснаму інтэру.

Будзёны прадстаўлены на выстаўцы фарфор і кераміка. Гэта тым больш крыўда, што Беларусь славілася ў старажытнасці нашай керамікай і адраджэнне яе ў наш час — важная задача мастакоў.

Мінскі фарфора-фаянсавы завод экспанавалі на выстаўцы вазы для кветак рознай формы і некалькіх статуэтаў. Пры першым поглядзе на гэтыя рэчы адчуваецца, што мастакі заводу стараюцца ісці ў нагу з агульнай ліній развіцця сучаснага прыкладнага мастацтва. Вазы для кветак «Вярба», «Чорныя кроплі», «Чарот» мастака В. Кірыленкі маюць прыгожыя абрысы і сімплы, але выразны дэкор, які падкрэслівае форму рэчы. Цікава вырашана масцённая кветка, жоўтая паліва якой добра павіна глядзецца на фоне сіняй. Менш удалыя статуэткі, выкананыя па эскізах І. Краўчанкі і А. Каўчыжы. У іх аўтары не здолеў знайсці неабходнага аб'ядноўвання ў вырашэнні вобраза. Яны вельмі імпатэльны і дробныя, дэкор не робіць іх лепшымі, аўтары рэспіку ідуць тут не па лініі аб'ядноўвання, а ўносяць рэспісам яшчэ большую дробнасць.

Сучаснае вырашэнне настольнай скульптуры знайшлі мастакі керамічнага цеха Мастацкага фонду БССР. «Пантэры» Н. Рыханкова, «Зуб» і «Куліца» Ф. Зіпберта маюць выразны сілут, які дасягаецца шляхам максімальнага аб'ядноўвання форм і ўмоўнасці дэкару. Мастакі скупілі сродкіма, здолеў перадаць характэрныя звычкі жывёл. Але ў некаторых скульптурах тых жа аўтараў мы не знаходзім неабходнага ўзвышэння і ўмоўнасці, што значна зніжае іх мастацкую якасць.

На выстаўцы ёсць рознай формы вазы для кветак і ісцей, дэкаратыўныя тарелкі, абліны з керамікі. Ва ўсіх гэтых рэчах адчуваецца імкненне мастакоў знайсці новыя формы і сучасны дэкор (дэкаратыўная тарелка Л. Чамкова, вазы Ф. Зіпберта, абліны І. Харламава). Правільнае керамічнае вырашэнне знайшла ў сваіх творах Л. Каджар. Ён збаны вырашэнню ў духу народнай беларускай керамікі, а па форме і па дэкару яны ў сабе рысы сучаснасці.

У прадстаўленых рэчах адчуваецца правільны напрамак, узяты мастакамі. Праўда, імкненне да наватарства і арыгінальнасці прыводзіць іхшы раз мастакоў да памылковага вырашэння, надае іх творам эксперыментальны характар, сумніцельны іх дасягнуты вынік.

Цікава меркаваць па першых працах аб далейшым развіцці беларускай керамікі. У керамістаў ёсць пэўны напрамак, але гэта яшчэ пошукі, якія неабходна працягваць як у плане стварэння мастацкага вобраза, так і ў плане тэхнічнага ўдасканалення іх. Важнай і неабходнай якасцю беларускай керамікі павінен стаць арыгінальнасць нацыянальнага характару. Наша кераміка таксама павінна мець сваё абычча, як кераміка Украіны, Прыбалтыкі, Расіі.

Перад мастакамі прыкладнага мастацтва паставлены вялікай важнасці задачы — ствараць рэчы зграбныя і зручныя ў быццё і не толькі ствараць, але і дамагацца іх масавай вытворчасці. Знаёмыства з творамі прыкладнага мастацтва, экспанаванымі на рэспубліканскай мастацкай выстаўцы, дае падставу меркаваць, што беларускія мастакі прыкладнага мастацтва выканаць гэтыя задачы.

І. ПАНЬШЫНА.

Вокладкі новых кніг, якія выйшлі ў Дзяржаўным выдавецтве БССР: «Ключи журавлины» М. Абрамчыка, «Дзед з нашым дзіця» З. Эргле (переклад П. Рунца), «Шлях да правды» П. Шастакоўскага, «Афэрдзіта зноў у вясці» Стэрэ Спэсэ (переклад Л. Салаўя).

Сям'я музыкантаў

Скрыпка, піяніна, акардэон і іншыя музычныя інструменты сустрачаюцца ў многіх дамах гарадскога пасёлка Скідзель і навакольных вёсак.

Вось, напрыклад, у сям'і Аляксея Антонавіча Казанца ёсць гармонік, акардэон, труба, гітара, балалайка. Добрым спадарожнікам у жыцці гэтай сям'і стала і песня. Дзіва што! Гэта ж сям'я музыкантаў. Галава сям'і Аляксей Антонавіч сам больш дзесяці год займаецца музыкаю. Ён прыучае да музыкі і сваіх дзяцей — Валыніна і Алу. Яны — актыўныя ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці.

Дзяццяцкага Аля захваліліся іграй на акардэоне і гітары, часта выступае ў канцэртах школьнага харавога гуртка ў Доме піянераў. Чатырнаццацігадовы Валынін не разлучыцца з баянам. Хлопца забавіла музыка быццё ў першым разе акардэа пры раённым Доме культуры.

Любоў да песні, музыкі перадаецца ў сям'і Казанцаў з пакалення ў пакаленне.

— Яшчэ мой дзед, — прыгадвае Аляксей Антонавіч, — і бацька былі заўзятымі аматарамі музыкі. Яны не толькі ігралі, але і самі выраблялі інструменты. І папер, як бацьчыне, наша тройка працягвае гэтую добрую традыцыю.

Я слухаў, як Аляксей Антонавіч з дзесяці выконваў утраві вальс «Яр-ропка», і думаў: так, добрая музыка спраўдзі ўпрыгожвае жыццё.

І. КРЫЖАЛОВІЧ.

Нам пішуць

На «Гомсельмашы» пабылілі артысты Бабруйскага драматычнага тэатра. У заводскім Палам культуры яны паказалі спектакль па п'есе «Курортнае знаёмства» В. Вініківа і В. Крахта. У адной з галоўных роляў (Маргарыта Громава) выступіла артыстка Л. Місько. Яшчэ зусім маладая яна прадставіла на «Гомсельмашы» ўдзельнічала ў заводскай мастацкай самадзейнасці. На сустрэчу з буйой работніцай, а зараз прафесійнай артысткай прыйшло 500 камбайнабудавнікоў.

В. СЯМЕНАВ.

Вязкоўская сельская бібліятэка Брагіскага раёна адкрыла ў вёсках Багшны і Хатчы пункты выдання кніг. За апошні час актыўнасць бібліятэкі прывяла да канферэнцыйных чытачоў, гутаркі і агляда навінак дзіцячай літаратуры.

Я. КРАЎЧАНКА.

255 чытачоў наведваюць Брагіскаўскую сельскую бібліятэку Жыткавіцкага раёна. Гэта рабочая саўгаса «Жыткавіцкі». За апошнія дзесяць месяцаў звыняў будаўніцтва брыгады саўгаса Казімір Маслоўскі працягвае звыш 50 кніг па розных галінах ведаў.

А. КАВАЛЕВ.

Бялыніцкая раённая бібліятэка праява абмеркаванне кніг «Тры вокны ў ішчэ» І. Шамякіна і «Вяртанне ў жыццё» Шамякіна, а таксама інтэлектуальныя вечары, прысвечаныя жыццю і творчасці А. Чэхава і Л. Талстога.

В. КУЗЬМІН.

Для ўніверсітэтаў культуры

У цэнтральных выдавецтвах краіны ў 1961 г. выйдуць кнігі і брашуры, альбомы і рапрадукцыі ў дапамогу слухачам ўніверсітэтаў культуры. Уся гэтая папулярная і агульнадаступная літаратура дапаможа ў выхаванні добрых эстэтычных густаў сярод шырокіх мас.

Выдавецтва «Савецкі кампазітар» прадложыць пачаць у 1959 г. выпуск серыі брашур «У дапамогу слухачам народных ўніверсітэтаў культуры. Гутаркі аб музыцы». Брашуры прысвечаны асобным этапам развіцця рускай даравапаўчальнай і савецкай музыкі, творчасці выдатных кампазітараў і выканаўцаў.

Дзяржаўнае выдавецтва музычнай літаратуры выдае серыю «Першапачатковая музычная бібліятэка», разлічаную на самую шырокую колы чытачоў, а таксама прадложыць выпуск кніжных серыі «Музычныя формы і жанры» і «Бібліятэка аматара музыкі».

У новым годзе ў продажы з'явіцца папулярная літаратура па выяўленчым мастацтве. «Савецкі мастак» выдае ілюстраваную масавую серыю брашур «Гутаркі аб мастацтве». У яе ўвойдзе 20 брашур, якія асяцяляць асноўныя пытанні архітэктуры, жывапісу, скульптуры, графікі, дэкаратыўнага мастацтва. У мінулым годзе ўжо выйшаў першы выпуск серыі.

«Бібліятэка па выяўленчым мастацтве для слухачоў народных ўніверсітэтаў культуры, мастацкай самадзейнасці і школьных бібліятэк» выпусціць выдавецтва Акадэміі мастацтваў СССР. У яе ўвойдуць 50 добра ілюстраваных нарысаў па асноўных пытаннях тэорыі і гісторыі выяўленчага мастацтва, што ахопіць вышэйшыя этапы гісторыі сусветнага мастацтва са старажытных часоў і да сёняшняга дня.

В. ДЫШЫНЕВІЧ.

Маленькія кніжкі, якія пазнаёмяць з лепшымі творамі айчынагага выяўленчага мастацтва, будзе выдаваць «Савецкі мастак».

Апроч кніг слухачы ўніверсітэтаў культуры атрымаюць серыю рапрадукцыйных карцін, мастацкіх паштоўак і альбомы. «Савецкі мастак» выдае серыю рапрадукцыйных карцін «Бібліятэка слухача народнага ўніверсітэта культуры». У 1961 г. выйдзе восем выпускаў, прысвечаных асноўным відам і жанрам савецкага выяўленчага мастацтва. Жожны выпуск складаецца з 10—12 рапрадукцый, уступнага тэксту па тэме і аналізай да карцін.

У 1961 г. Выдавецтва выяўленчага мастацтва плануе выданне спецыяльнай серыі падборак мастацкіх паштоўак «У дапамогу слухачам народных ўніверсітэтаў культуры. Гісторыя рускага і зарубежнага выяўленчага мастацтва». Выйдзе 17 падборак паштоўак (248 назаў). Пашоўка будзе суправаджацца артыкулам аб развіцці мастацтва таго ці іншага перыяду. Падборкі паштоўак зручныя для дэманстрацыі праз эпідыяскоп у час лекцыі і гутарак.

Выдавецтвам выяўленчага мастацтва будзе прадложаны таксама выпускі масавых серыі альбомы: «Майстры рускага мастацтва», «Майстры мастацтваў народаў СССР» і «Майстры зарубежнага мастацтва».

Набыццё новых папулярных серыі кніг і ілюстраваных матэрыялаў дазволіць мастацтвам масавым бібліятэкам задаволіць растуць запатрабаванні на літаратуру па мастацтве, забяспечыць базу для папулярных выданняў мастацтва сярод самых шырокіх мас насельніцтва.

ПРАПАГАНДЫСТ БЕЛАРУСКАЙ КНІГІ

Любіць кнігу ў Наварудскім тэхнікуме савецкага гандлю. У вольны ад заняткаў час студэнты наведваюць сваю бібліятэку. Бібліятэкарам тут працуе Канстанцін Сямёнавіч Федаркевіч, які карыстаецца павагай сярод калектыву тэхнікума. Саме характэрнае ў працы Канстанціна Сямёнавіча — яго ўменне прышчыпіць любоў студэнтам да літаратуры. Каля 150 студэнтаў тэхнікума — актыўныя чытачы твораў беларускіх пісьмемнікаў. Толькі за прапайшоўшы год у бібліятэку, у якой налічваецца 30 тысяч тамоў, паступіла каля 700 новых беларускіх кніг.

Па ініцыятыве Федаркевіча ў бібліятэцы часта праводзяцца літаратурныя вечары па творах беларускіх аўтараў. За апошні час праведзены канферэнцыйны чытачый па рыманам Міхася Лынькова «Беканомныя дні», Пётруся Броўкі «Калі з'явіцца рэкі», Івана Шамякіна «Крыніцы».

М. ПАШКЕВІЧ, студэнт Наварудскага тэхнікума савецкага гандлю.

У НАГУ З ЖЫЦЦЁМ

Веткаўская раённая бібліятэка шырока прапагандае літаратуру, імкнучыся штодзённа павялічваць колькасць сваіх чытачоў. У калектыве накіравана больш 50 бібліятэка-перасоў. У памяшканні бібліятэкі маляўнічы аформлены стэнды з матэрыяламі ХХІ з'езду КПСС, рэкамендацыйныя спісы літаратуры. Ёсць кніжкі водгукаў аб прачытаных кнігах. З кастрычніка залетаўна года тут адкрыты свабодны доступ чытачоў да кніжных паліц. У выніку стала значна больш чытачоў і кнігавыдач. Асабліва ўрава попит на навуковую літаратуру.

Летас па ініцыятыве бібліятэкі і раёнай газеты «Пад лешніком сцягам» праведзена заочная канферэнцыя чытачоў — «Кніга — твой лепшы сябра». У ёй прынялі ўдзел людзі розных прафесій. Цікавы быў водгук галоўнага арганом раёнай інспекцыі І. Аснова на кнігу

С. Шышкова «Вырошчванне кукурузы ў БССР». Дзяржа В. Лебедзева пісала: «Я скончыла восем класаў і пайшла працаваць дзяржа. Цікава было спачатку. У рабоце напалатка шмат незнаёмага і незразумелага. Тады звярнулася да кнігі. І яны мне дапамагалі».

Раённая бібліятэка праводзіць канферэнцыйны чытачый, вечары пытаньняў і адказаў, вечары адпачынку моладзі. Асабліва цікавай была канферэнцыйны чытачый «Наш раён у сям'і годзі».

Работнікі бібліятэкі выступаюць з дакладамі і гутаркамі перад насельніцтвам. У клубе ткацкай фабрыкі адбыўся вечар «Гэраіны шлях камсамола Беларусі». З дакладам выступіла супрацоўніца бібліятэкі Любоў Кашка.

Л. КАРМАЧОУ, інструктар Веткаўскага РК КПБ.

РАДАВЫЯ НАРОДНАЙ БАРАЦЬБЫ

Калі ў прозу прыходзіць аўтар, які раней выступалі ў крытыцы, гэта і радзе і крыху насяржовае. На сяброўстве тым, што нязграбна крытык і ў мастацкіх творах застаецца самі сабой: ён добра ведае знойдзеныя і апрабаваныя другімі мастацкія прыёмы, «секрэты» прафесійнагага майстэрства, словам, усё так званую літаратурную «кухню», але сям не ўмее мысліць па-пісьмемніцку. І няхай сабе ён добры, нават таланавіты крытык, гэта яшчэ не азначае, што ён будзе такім жа добрым пісьмемнікам, бо талант мастака і талант крытыка, маючы шмат агульнага, усё ж далажа не ідэнтычны. Гэта розныя таленты. І не так часта здаецца, каб адзін чалавек валодаў імі абодвума.

Шчыра кажучы, з некаторым недаверам бярэцца чытаць раман «Вайна пад стрэхамі», напісаны вядомым беларускім крытыкам Алесем Адамовічам. Аднак неадарвае аказваецца беспаспяховым: аўтар ўдала стварыў шмат, спраўдзі значны твор, які сведчыць, што ў Алесі Адамовічу крытычны талент шчысла спалучаецца з не менш моцным талентам раманіста.

Вядома, папярэдняя літаратурна-крытычная дзейнасць аўтара адбілася на творы, але адмоўна, а становіцца. У пэўнай ступені кампенсаваў адсутнасць чыста пісьмемніцкага вопыту, яна дазволіла Алесю Адамовічу пачаць шлях у мастацкай прозе адразу з вялікага і цікавага рамана.

Думаецца, не будзе перабольшаннем сказаць, што гэты раман на сваёй

іх тэндэнцыя належыць да такіх твораў апошніх год аб вайне, як «Жыццё і смерць» К. Сіманава, «Пяцэ зямлі» Р. Бакланова, «Апошні залаты» Ю. Бондарава, «Агонь і снег» І. Шамякіна, «Журавіны крыж» В. Быкава і інш. «Вайну пад стрэхамі» збліжае з гэтымі творамаі крыжэслае імкненне аўтара ў кожным слове, у кожнай дэталі заставацца верным суровай праўдзе жыцця, жадае глыбей за сваіх папярэднікаў, і значыць, у многім па-новым асэнсаванне падзей вайны, падлядаўшы на іх перш за ўсё вачыма радавых удзельнікаў, што на сваіх плечках вынеслі асноўны цяжар вайны, які выпаў на долю народа — пераможцы над фашызмам.

Былы партызан, Алес Адамовіч добра ведае вайну, не ягноты і жахі. З дакладнасцю чалавек, які ўсё пабачыў сам, перадае ён атмасферу першых дзён фашыскай акупацыі, паказвае, як простыя, здавалася б, нічым не выдатныя савецкія людзі становіліся ў шэрагі барацьбітоў.

Перад намі Толькава маці, аўтарка Ганна Міхайлаўна Корзуніца, пра якую нязграбна ідуць кажуць, што яна «з кулацтва». Яе бацьку, жылавага старога, і на самой справе ў свой час раскулачылі і накіравалі ў «месцы не вельмі аддаленыя». Праўда, Корзуніца яшчэ раней пайшла з дому, не палазіўшы з бацькам, бо той «хацеў адалаць» за багатага хутарніка-ўлаўца і няк не мог прымірыцца з тым, што ў дачкі — таксама моцны характар. Але яна не адмаўлялася ад родных, не парывала з імі канчаткова, адкрыта спачувала суседзі і саброты Грабоўскай, якая таксама страціла мужа, хоць ён нікому нічога дрэннага не зрабіў, «мухі не пакрываў».

